

Vergaderjaar 2008–2009

31 965 VIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2009 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer
2. Het beleid
 - 2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangsten
 - 2.2 Beleidsartikelen
 - 2.3 Niet-beleidsartikelen

BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

In deze 1e suppletoire begroting van OCW zijn de effecten van besluiten van het Kabinet over de Voorjaarsnota verwerkt. Als gevolg hiervan wordt in de OCW-begroting 2009 een uitgavenpeil van € 36,1 miljard geraamd. Dit onderdeel van de memorie van toelichting bestaat uit een algemeen deel en een artikelsgewijs deel. Het algemeen deel bevat een overzicht van toelichtingen op de volgende onderdelen:

- Per saldo generale wijzigingen in de begroting 2009 (paragraaf 2.1.1.);
- Wijzigingen in de onderwijsdeelnamen (2.1.2.);
- Uitdeling van de loon- en prijsbijstelling (paragraaf 2.1.3).

Ten slotte wordt ook per beleidsartikel een overzicht van de wijzigingen gegeven, inclusief toelichting (paragraaf 2.2). Op de beleidsartikelen worden alleen de beleidsmatige en autonome mutaties groter dan € 2,2 miljoen toegelicht. Onderstaande generale mutaties worden niet meer op de beleidsartikelen toegelicht.

2. Het beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven en ontvangstenmutaties

2.1.1. Generale wijzigingen in de begroting 2009

Onderstaande tabel toont de belangrijkste generale wijzigingen van de suppletoire begroting. Na de tabel volgt een toelichting.

Tabel 1: Overzicht belangrijkste suppletoire mutaties 2009 (x € 1 miljoen)

	Artikel	Uitgaven 2009	Ontvangsten 2009
Belangrijkste suppletoire generale mutaties:			
1	Leerlingen- en studentenaantallen	15	- 2,9
2	Prijsbijstelling tranche 2009	45	
3	Tegenvaller kinderopvang 2009 e.v.	24	14
4	Tegenvaller kinderopvang sociaal medische indicatie.	24	
5	Ramingsbijstelling studiefinanciering	11,12	- 92
6	Ontvangsten dagarrangementen en combinatiefuncties	1	15
7	Eindejaarsmarge 2008-2009	diverse	234,8
8	Vrijval middelen maatschappelijke stage	3	- 7
9	Reisvoorziening MBO	4	- 15
Totaal		194,8	12,1

Toelichting

1) Ramingsbijstelling leerlingen- en studentenaantallen

In de begroting 2009 is de meerjarige doorwerking van de raming van de leerlingen- en studentenaantallen vanaf 2010 niet verwerkt. De referentieraming 2009 wijst uit dat de leerlingen- en studentenaantallen in totaal de komende jaren hoger zullen uitvallen dan vorig jaar geraamd. De huidige ramingsbijstelling bestaat zowel uit het ongedaan maken van het «aftoppen» van vorig jaar als uit de bijstellingen van de leerlingen- en studentenaantallen uit de nieuwe referentieraming. Deze reeks loopt op van € 15 miljoen in 2009 tot € 199 miljoen in 2014 (zie ook paragraaf 2.1.2.).

2) Prijsbijstelling tranche 2009

Voor sommige sectoren is OCW (juridisch) verplicht om dit jaar een hogere compensatie voor prijsontwikkelingen af te dragen dan dat volgens de gebruikelijke prijsbijstellingsmethodiek ontvangen wordt. Voor 2009 is deze hogere compensatie € 45 miljoen, structureel gaat het om € 18 miljoen.

3) Ramingsbijstelling kinderopvang en ramingsbijstelling uit hoofde van sociaal medische indicatie

Het ramingsmodel kinderopvang laat zien dat de kosten voor de kinderopvang de komende jaren iets hoger uitkomen dan verwacht (structureel € 2 miljoen vanaf 2010).

5) Ramingsbijstelling studiefinanciering

De meevaller in 2009 is vooral het gevolg van de doorwerking van de meevaller 2008 en een meevaller op de omzettingen van prestatiebeurs naar gift in 2009. Voor 2010 en 2011 is de meevaller beperkter van omvang (resp. € 47 miljoen en € 48 miljoen), grotendeels veroorzaakt door een verwachte toename van het gebruik van de aanvullende beurs en een afnemende meevaller op de omzettingen prestatiebeurs naar gift (de meevaller 2009 leidt vertraagd tot meer omzettingen naar gift in latere jaren).

6) Ontvangsten: regeling dagarrangementen combinatiefuncties

Verwacht wordt dat binnen de regeling «dagarrangementen en combinatiefuncties» dit jaar € 15 miljoen aan niet bestede middelen van gemeenten worden ontvangen. Deze ontvangsten worden ingezet voor de uitvoeringsproblematiek OCW.

7) Inzet vrije deel eindejaarsmarge

In 2008 zijn diverse budgetten niet volledig tot besteding gekomen. Deze middelen gaan via de eindejaarsmarge over naar 2009. Voor zover het daarbij niet om overlopende betalingsverplichtingen gaat, worden deze middelen ingezet voor de uitvoeringsproblematiek.

8) Maatschappelijke stage

In 2009 is er een vrijval bij de uitgaven voor de maatschappelijke stage.

9) Reisvoorziening MBO

Vanwege met name uitvoeringsproblemen en de noodzaak tot prioritering worden ook de middelen die oorspronkelijk bedoeld waren voor de tegemoetkoming in de reiskosten voor 16 en 17-jarige MBO-ers anders aangewend.

2.1.2. Wijzigingen in de onderwijsdeelname

Jaarlijks wordt een raming van het aantal leerlingen en studenten in de verschillende onderwijssectoren opgesteld. De wijzigingen in de onderwijsdeelname bij het funderend onderwijs zijn met name veroorzaakt door een hoger geboortecijfer en een hoger migratiesaldo. Voor de overige sectoren worden de wijzigingen met name veroorzaakt door verschuiving in keuzes voor onderwijssoorten.

De effecten voor de OCW-begroting van het ongedaan maken van de aftopping en de nieuwe referentieraming zijn weergegeven in de volgende tabel. Per saldo heeft dit een budgettair effect van € 15 miljoen voor 2009, oplopend tot € 199 miljoen in 2014.

Tabel 2: Overzicht referentieraming (x € 1 miljoen)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Primair onderwijs (artikel 1)	- 1	23	47	67	91	111
Voortgezet onderwijs (artikel 3)	8	36	49	67	88	104
Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (artikel 4)	5	- 25	15	- 10	- 46	- 51
Hoger beroepsonderwijs (artikel 6)	16	19	20	17	15	22
Wetenschappelijk onderwijs (artikel 7)	6	4	- 1	- 8	- 17	- 32
Studiefinanciering (artikel 11, 12 en 13)	- 18	- 17	5	19	29	46
Totaal	15	40	135	152	160	199

2.1.3. Loon- en prijsbijstelling

In deze 1e suppletoire begroting is een groot aantal technische wijzigingen opgenomen. Het betreft onder meer (interne) overboekingen tussen de artikelen in de OCW-begroting. Daarnaast wordt de uitdeling van de loon- en prijsbijstelling tot de technische wijzigingen gerekend.

Loonbijstelling

De loonbijstelling tranche 2009 bedraagt € 954 miljoen voor 2009, licht oplopend tot € 961 miljoen in 2014. Deze tranche is geparkeerd op artikel 17 Nominaal en onvoorzien. De uitdeling hiervan naar de verschillende beleidsartikelen vindt pas plaats bij ontwerpbegroting 2010 en de 2e suppletoire begroting 2009.

Prijsbijstelling

De prijsbijstelling tranche 2009 betreft een bedrag van € 183,5 miljoen in 2009. Deze prijsbijstelling is bij voorjaarsnota volledig uitgedeeld aan de verschillende beleidsterreinen. Onderstaande tabel toont de verdeling per beleidsterrein.

Tabel 4: Prijsbijstelling 2009 (bedrag x € 1 miljoen)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Primair onderwijs	44,9	19,9	19,8	19,6	19,4	19,2
Voortgezet onderwijs	21,1	20,7	20,6	20,8	20,9	21,0
Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	19,0	19,0	19,0	18,9	18,9	18,9
Technocentra	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Hoger beroepsonderwijs	12,1	12,2	12,4	12,4	12,5	12,5
Wetenschappelijk onderwijs	23,9	24,2	24,5	24,6	24,9	25,3
Internationaal beleid	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Onderwijspersoneel	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Studiefinanciering	8,7	8,5	8,4	9,4	9,7	9,9
Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Lesgeld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Cultuur	9,9	9,6	9,6	9,7	9,6	9,5
Media	13,6	17,8	17,9	18,0	18,1	18,3
Onderzoek en Wetenschappen	6,4	6,0	5,9	5,9	5,9	5,9
Nominaal en Onvoorzien	10,5	4,1	4,0	4,1	4,1	4,1
Ministerie algemeen	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1
Inspecties	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Adviesraden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kinderopvang	10,8	10,3	11,0	11,1	11,3	11,5
Emancipatie	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Totaal uitdeling	183,5	154,8	155,2	156,7	157,5	158,4

2.2 De Beleidsartikelen

Artikel 1. Primair onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NVW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1 suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	9 111 972		110 876	9 222 848	88 098	102 544	111 716	135 752
Totale uitgaven	9 113 188		110 876	9 224 064	88 098	102 544	111 716	135 752
Programma-uitgaven	9 107 224	0	111 940	9 219 164	89 136	102 466	111 638	135 674
<i>Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor primair onderwijs</i>	8 793 332	0	16 466	8 809 797	17 430	48 165	67 402	91 520
• Personele bekostiging	7 649 629	- 5 000	11 801	7 656 430	3 137	31 741	49 091	69 244
• Materiële bekostiging	1 106 363	0	4 680	1 111 043	4 066	7 147	9 034	12 999
• Binnenmilieu	2 700	0	0	2 700	0	0	0	0
• Onderwijspersoneelsbeleid	5 493	0	- 775	4 718	227	- 723	- 723	- 723
• Invoering onderwijsnummer	5 224	0	0	5 224	0	0	0	0
• Godsdienstonderwijs	0	5 000	737	5 737	10 000	10 000	10 000	10 000
• Versterken positie ouders	3 494	0	23	3 517	0	0	0	0
• Overig	20 429	0	0	20 429	0	0	0	0
<i>Leerlingen volgen onderwijs van hoge kwaliteit</i>	38 988	0	17 125	56 113	17 243	9 750	- 670	- 580
• Verbeteren van taal- en rekenopbrengsten	25 940	0	0	25 940	0	0	0	0
• Leer- en hulpmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0
• Excellentie en talentontwikkeling	3 000	0	- 98	2 902	0	0	0	0
• Vergroten kwaliteitszorg	600	0	0	600	0	0	0	0
• Verbreding techniek in het basisonderwijs	7 881	0	73	7 954	73	0	0	0
• Cultuur en school	0	0	18 000	18 000	18 000	10 500	0	0
• Schoolbegeleiding	1 298	0	- 900	398	- 830	- 750	- 670	- 580
• Overig	269	0	50	319	0	0	0	0
<i>Leerlingen kunnen zonder drempels het primair onderwijs volgen dat het beste past bij hun talenten en specifieke behoeften</i>	344 899	0	28 501	373 400	23 150	24 850	25 400	25 400
• Passend onderwijs, WSNS en LGF	54 405	0	5 012	59 417	0	0	0	0
• Onderwijsachterstandenbeleid (o.a.VVE)	258 282	0	2 039	260 321	0	0	0	0
• Segregatie	1 000	0	- 550	450	- 550	- 550	0	0
• Onderwijsvoorziening jonggehandicapten	0	0	22 000	22 000	23 700	25 400	25 400	25 400
• Faciliteiten zieke leerlingen	6 571	0	0	6 571	0	0	0	0
• Veiligheid op school	22 844	0	0	22 844	0	0	0	0
• Overig	1 798	0	0	1 798	0	0	0	0
	0	0						
<i>Leerlingen krijgen een beter aanbod van aansluitende voorzieningen in en om de school</i>	28 110	0	1 067	29 177	8 455	0	0	0
• Brede scholen	15 741	0	5 319	21 060	12 729	0	0	0
• Dagarrangementen en combinatiefuncties	8 000	0	0	8 000	0	0	0	0
• Tussenschoolse opvang	4 274	0	- 4 274	0	- 4 274	0	0	0
• Buitenschoolse opvang	85	0	22	107	0	0	0	0
• Overig	10	0	0	10	0	0	0	0

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1 suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
<i>Voorcalculatorische uitdelingen</i>	- 134 558	0	44 656	- 89 902	19 695	19 549	19 354	19 182
<i>Programmakosten overig*</i>	36 453		4 125	40 578	3 163	152	152 152	
• Uitvoeringsorganisatie IBG	16 629		1 783	18 412	3 021	20	20	20
• Uitvoeringsorganisatie CFI	19 824		2 342	22 166	142	132	132	132
Apparaatsuitgaven	5 964		- 1 064	4 900	- 1 038	78	78	78
Ontvangsten	21 936	0	32 301	54 237	12 302	0	0	0

Toelichting mutaties

Voor het primair onderwijs is sprake van een stijging van de uitgaven en verplichtingen met € 110,9 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009. Voor € 90,7 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 20,2 miljoen gestegen.

De ontvangsten zijn met € 32,3 miljoen gestegen. Voor € 17,3 miljoen betreft dat technische mutaties. Als gevolg van een beleidsmatige mutatie is de begroting met € 15 miljoen gestegen.

Toelichting op de uitgavenmutaties per operationele doelstelling

Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor primair onderwijs

Algemeen

In totaal wordt op de doelstelling «leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor primair onderwijs» een bedrag van € 16,5 miljoen gemuteerd in de eerste suppletoire begroting. De mutaties hebben praktisch allemaal betrekking op de personele en materiële bekostiging.

Godsdienstonderwijs

Voor de uitvoering van amendement nr. 79 om een passende organisatiestructuur voor het godsdienstonderwijs en het levensbeschouwelijk of humanistisch vormingsonderwijs aan openbare scholen op te stellen, is in 2009 € 5 miljoen gereserveerd (ten laste van de personele bekostiging). Vanaf 2010 is voor dit doel een structurele bijdrage van € 10 miljoen begroot. Tevens is de onderuitputting in 2008 op het budget professionalisering godsdienstonderwijs ter grootte van € 0,7 miljoen aan het budget van 2009 toegevoegd.

Leerlingen volgen onderwijs van hoge kwaliteit

Algemeen

In totaal wordt op deze doelstelling een bedrag van per saldo € 17,2 miljoen gemuteerd; de mutaties zijn voornamelijk technisch van aard.

Cultuur en School

Het opgenomen bedrag van € 18 miljoen betreft een overboeking van artikel 14 t.b.v. versterking cultuureducatie.

Leerlingen kunnen zonder drempels het primair onderwijs volgen dat het beste past bij hun talenten en specifieke behoeften

Algemeen

In totaal wordt op deze doelstelling een bedrag van circa € 28,5 miljoen gemuteerd, waarvan € 5 miljoen een beleidsmatige mutatie op passend onderwijs is en € 22 miljoen een technische mutatie betreft, namelijk de overboeking van middelen voor onderwijsvoorzieningen voor jonggehandicapten van de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

Passend Onderwijs

Het bedrag van € 5 miljoen betreft o.a. geplande maar niet gerealiseerde uitgaven voor veldinitiatieven en experimenten voor passend onderwijs in 2008.

Onderwijsvoorziening jonggehandicapten

Het betreft € 22 miljoen aan middelen voor de verstrekking van onderwijsvoorzieningen die noodzakelijk zijn in verband met een handicap. Met ingang van 1 januari 2009 is de verantwoordelijkheid hiervoor overgeheveld van de minister van SZW naar de minister van OCW.

Leerlingen krijgen een beter aanbod van aansluitende voorzieningen in en om de school

Algemeen

In totaal wordt op deze doelstelling per saldo een bedrag van € 1 miljoen gemuteerd. Deze mutaties zijn voornamelijk technisch van aard.

Brede scholen

Het vermelde bedrag van € 5,3 miljoen is het saldo van onder meer een toevoeging uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) van de middelen voor de huisvesting van brede scholen van € 11,8 miljoen en het overboeken naar het Gemeentefonds van € 7,5 miljoen aan middelen voor de realisering van combinatiefuncties op brede scholen.

Tussenschoolse opvang

Met deze technische mutatie van € 4,3 miljoen worden de middelen voor de uitvoering van de stimuleringsregeling tussenschoolse opvang voor 2009 en 2010 overgeheveld naar artikel 24 (Kinderopvang).

Programmakosten-overig

Algemeen

In totaal wordt op dit artikelonderdeel een bedrag van € 4,1 miljoen gemuteerd.

Uitvoeringsorganisatie IBG

De bevindingen in de testperiode in 2008 bij het project Invoering van het onderwijsnummer leiden tot herziening van de planning en verschuiving van de uitvoering door de IB-Groep. Van het budget 2008 wordt € 1,75 miljoen naar 2009 en € 3 miljoen naar 2010 doorgeschoven.

Uitvoeringsorganisatie CFI

De verhoging met € 2,3 miljoen wordt veroorzaakt door technische mutaties, voornamelijk ten gevolge van een herschikking van de uitvoeringskosten voor de reguliere werkzaamheden op de diverse begrotingsartikelen.

Toelichting ontvangsten mutaties

Het opgenomen bedrag van € 32,3 miljoen betreft voor € 12,3 miljoen ontvangsten uit het Fonds Economische Structuurversterking met name ten behoeve van de huisvesting van brede scholen. Het resterende bedrag betreft voor € 5 miljoen een ontvangst uit de reserves van het participatiefonds en het betreft voor € 15 miljoen verwachte ontvangsten uit voorgaande jaren vanwege afrekening van niet bestede subsidies voor dagarrangementen en combinatiefuncties.

Artikel 3. Voortgezet onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	6 493 710	0	44 331	6 538 041	68 262	70 525	88 118	109 046
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	6 525 202	0	44 080	6 569 282	68 262	70 525	88 118	109 046
Programma-uitgaven	6 520 896	0	43 170	6 564 066	67 551	69 895	87 822	108 750
<i>Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor voortgezet onderwijs</i>	<i>6 397 784</i>	<i>0</i>	<i>40 228</i>	<i>6 438 012</i>	<i>62 223</i>	<i>69 473</i>	<i>87 399</i>	<i>108 324</i>
• Personele en materiële bekostiging	5 971 943		29 061	6 001 004	55 116	65 396	82 542	103 252
• Efficiency in het onderwijs (FES)	2 500		4 152	6 652	4 153			
• Onderwijsverzorging	51 301		254	51 555	254	254	254	254
• Projecten	19 500		84	19 584	76	77	77	77
• Gratis schoolboeken	320 940		1 456	322 396	1 628	3 223	4 004	4 219
• Belangenbeh.t.dienstverl. ICT (po, vo, be)	31 600		5 221	36 821	996	523	522	522
<i>Leerlingen volgen voortgezet onderwijs van hoge kwaliteit</i>	<i>15 888</i>	<i>0</i>	<i>44 604</i>	<i>60 492</i>	<i>41 972</i>	<i>41 967</i>	<i>41 968</i>	<i>41 971</i>
• Kwaliteitsprojecten via VO-Raad	3 867		1 625	5 492				
• Kwaliteitsbeleid vo	12 021		42 979	55 000	41 972	41 967	41 968	41 971
<i>Leerlingen kunnen zonder drempels het voortgezet onderwijs volgen dat het beste past bij hun talenten en specifieke behoeften</i>	<i>4 571</i>	<i>0</i>	<i>5 000</i>	<i>9 571</i>	<i>5 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
• Uitbreiding zorgstructuur naar havo/vwo	2 071			2 071				
• Doeltreffendheid hoogbegaafde leerlingen (FES)	2 500		5 000	7 500	5 000			
<i>Leerlingen ervaren een goede aansluiting tussen onderwijsfasen in hun doorlopende leerlijn</i>	<i>42 000</i>	<i>0</i>	<i>- 42 000</i>	<i>0</i>	<i>- 42 000</i>	<i>- 42 000</i>	<i>- 42 000</i>	<i>- 42 000</i>
• Innovatiebox VO/LOB	42 000		- 42 000	0	- 42 000	- 42 000	- 42 000	- 42 000
<i>Leerlingen krijgen een beter leeraanbod gericht op sociale en maatschappelijke vaardigheden</i>	<i>39 049</i>	<i>0</i>	<i>- 5 741</i>	<i>33 308</i>	<i>- 379</i>	<i>- 275</i>	<i>- 275</i>	<i>- 275</i>
• Maatschappelijke stage	39 049		- 5 741	33 308	- 379	- 275	- 275	- 275

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
<i>Programmakosten-overig</i>	21 604	0	1 079	22 683	735	730	730	730
• Uitvoeringsorganisatie IBG	12 639		777	13 416	575	570	570	570
• Uitvoeringsorganisatie CFI	8 965		302	9 267	160	160	160	160
Apparaatsuitgaven	4 306		910	5 216	711	630	296	296
Ontvangsten	56 383		14 073	70 456	11 024			

Toelichting mutaties

Voor artikel 3 (Voortgezet onderwijs) is sprake van een stijging van de uitgaven en verplichtingen met € 44,1 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009. Voor € 35,9 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 8,2 miljoen gestegen.

Toelichting per operationele doelstelling

Op basis van de meest recente raming van de autonome leerlingenontwikkeling wordt de operationele doelstelling «*Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor voortgezet onderwijs*» verhoogd met € 7,7 miljoen (zie verder het algemeen deel). Daarnaast is per saldo in totaal een bedrag van € 0,5 miljoen beleidsmatig verwerkt, voornamelijk als gevolg van de onderstaande mutaties:

Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor voortgezet onderwijs.

- Twee verschuivingen in kasritmes van 2008 naar 2009 voor in totaal € 2,4 miljoen. De eerste kasschuif is nodig omdat bepaalde werkzaamheden voor de invoering van gratis schoolboeken zijn vertraagd (€ 1,3 miljoen) De tweede kasschuif betreft een aantal ICT-projecten en het programma «maatschappelijke sectoren» waarvoor betalingen zijn doorgeschoven van 2008 naar 2009 (€ 1,1 miljoen).

Leerlingen volgen voortgezet onderwijs van hoge kwaliteit.

- Een kasschuif van 2008 naar 2009 voor € 2,1 miljoen als gevolg van de met de VO-raad gemaakte afspraken over innovatiebeleid, de zogenaamde expeditie «Durven delen Doen».

Leerlingen krijgen een beter leeraanbod gericht op sociale en maatschappelijke vaardigheden.

- Middelen voor maatschappelijke stage: een kasschuif van 2008 naar 2009 voor € 2,5 miljoen en een verlaging van het bedrag voor 2009 van € 7,0 miljoen. Ten eerste ontvangt een beperkt aantal scholen in 2009 alsnog geld voor deelname aan de basisregeling maatschappelijke stage. (zie verder het algemeen deel). Ten tweede wijkt bij de pilots en de basisregeling maatschappelijke opvang het oorspronkelijke kasritme af van de oorspronkelijke raming.

Voorts is er sprake van overheveling van € 42 miljoen van de operationele doelstelling «*Leerlingen ervaren een goede aansluiting tussen onderwijsfasen in hun doorlopende leerlijn*» naar «*Leerlingen volgen voortgezet onderwijs van hoge kwaliteit*» in verband met de Kwaliteitsagenda voortgezet onderwijs.

Tot slot resteert het eerdergenoemde bedrag van € 35,9 miljoen voor technische mutaties, verdeeld over diverse operationele doelstellingen en

bestaand uit diverse boekingen (zoals desalderingen en uitdeling van de prijsbijstelling 2009) en diverse overboekingen van en naar andere artikelen en departementen.

De ontvangsten zijn met € 14,1 miljoen gestegen als gevolg van technische mutaties (met name desalderingen in verband met FES-projecten op het onder andere het gebied van ICT in het VO en VMBO praktijkonderwijs).

Artikel 4. Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	3 277 268	50 000	9 009	3 336 277	- 3 446	30 367	- 65 813	- 71 286
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	3 276 261	35 000	22 984	3 334 245	- 40 393	5 602	- 30 395	- 65 813
Programma-uitgaven	3 272 374	35 000	23 004	3 330 378	- 40 359	- 5 636	- 30 429	- 65 847
<i>Deelnemers volgen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie in voldoende toegeruste instellingen</i>	<i>2 782 726</i>	<i>20 000</i>	<i>17 871</i>	<i>2 820 597</i>	<i>- 48 355</i>	<i>- 10 423</i>	<i>- 35 211</i>	<i>- 70 629</i>
• Bekostiging roc's/overige regelingen	2 696 365		28 788	2 725 153	- 25 268	12 679	- 12 086	- 47 504
• Kortings 2e teldatum (coalitieakkoord)	- 38 892			- 38 892	2 802	2 802	2 802	2 802
• Bekostiging kbb's	108 796		3 391	112 187	3 391	3 391	3 391	3 391
• Overig	16 457	5 000	692	22 149	720	705	682	682
• Kosten OV MBO-leerlingen jonger dan 18 jaar		- 15 000	15 000		- 30 000	- 30 000	- 30 000	- 30 000
<i>Deelnemers volgen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van hoge kwaliteit in innovatieve instellingen en via hoogwaardige stageplekken</i>	<i>120 550</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>120 550</i>	<i>1 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
• Competentiegerichte kwalificatiestructuur	9 742			9 742	1 000			
• Taal en rekenen	10 490			10 490				
• Innovatiearrangement	20 000			20 000				
• Innovatiebox	43 138			43 138				
• Regeling stagebox	35 000			35 000				
• Overig	2 180			2 180				
<i>Deelnemers kunnen zonder drempels beroepsonderwijs en volwasseneneducatie volgen dat het best past bij hun talenten en specifieke behoeften</i>	<i>257 815</i>	<i>15 000</i>	<i>6 906</i>	<i>279 721</i>	<i>5 861</i>	<i>5 046</i>	<i>4 515</i>	<i>4 515</i>
• Leerlinggebonden financiering (LGF)	22 064		4 500	26 564	4 500	4 500	4 500	4 500
• Educatie	195 743			195 743				
• Aanvalsplan Laaggeletterdheid	4 000			4 000				
• Leven Lang Leren en EVC	24 465		2 406	26 871	1 361	546	15	15
• Schoolmaatschappelijk werk mbo	0	15 000		15 000				
• Overig	11 543			11 543				

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
<i>Er vallen minder leerlingen gedurende hun schoolloopbaan voortijdig uit het onderwijs</i>	100 754	0	328	101 082	1 121	- 272	254	254
• RMC's/GSB	52 855			52 855				
• Convenanten met RMC-regio's	22 720			22 720				
• Programmagelden regio's	15 180			15 180				
• Aanvullende vergoeding experimenten vmbo-mbo	3 200		- 771	2 429				
• Verbetering melding verzuim	2 000			2 000				
• Overig	4 799		1 099	5 898	1 121	- 272	254	254
<i>Programmakosten-overig</i>	10 529	0	- 2 101	8 428	14	13	13	13
• Uitvoeringsorganisatie IBG	3 114		- 51	3 063	- 52	- 53	- 53	- 53
• Uitvoeringsorganisatie CFI	7 415		- 2 050	5 365	66	66	66	66
Apparaatsuitgaven	3 887		- 20	3 867	- 34	34	34	34
Ontvangsten	10 000		798	10 798	799			

Toelichting mutaties

Voor het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie is sprake van een stijging van de uitgaven met € 23 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009. Voor € 18 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 4,9 miljoen gestegen. Als gevolg van een technische mutatie zijn de ontvangsten ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009 met € 0,8 miljoen toegenomen.

Toelichting per operationele doelstelling

Deelnemers volgen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie in voldoende toegeruste instellingen.

De verhoging van € 17,9 miljoen van deze operationele doelstelling wordt met name veroorzaakt door het saldo van de volgende mutaties:

- De budgettaire doorvertaling van de Referentieraming 2009. Deze valt lager uit dan die van de raming 2008 (- € 32,3 miljoen in 2010 oplopend tot - € 52,9 miljoen in 2013, exclusief LGF en 2e teldatum) (zie ook de toelichting in het algemene deel van deze suppletoire begroting. Deze bedragen zijn inclusief LGF en 2e teldatum). Conjunctuureffecten als gevolg van de verslechterde economische situatie zijn nog niet in de budgettaire vertaling van deze raming te zien.
- Kasschuif ESF middelen (€ 13,9 miljoen). Een aantal ESF projecten (o.a. bestrijding VSV) worden in 2009 betaald.
- Een verhoging van structureel € 19,7 miljoen vanaf 2009 als gevolg van de prijsbijstelling tranche 2009 en indexering lesgeld.
- Een mutatie van € 2,8 miljoen structureel vanaf 2010. Uit de telling van 1 februari 2009 (de 2e teldatum) blijkt dat het aantal deelnemers minder is afgenomen ten opzichte van 1 oktober 2008 dan vorig jaar is geraamd. De korting tweede teldatum wordt als gevolg hiervan met € 2,8 miljoen teruggebracht.
- Een mutatie van € 3,4 miljoen structureel vanaf 2009 op het budget voor de kenniscentra voor beroepsonderwijs en bedrijfsleven als gevolg van de doorwerking van de loon- en prijsbijstelling tranche 2008.
- Een mutatie van € 5 miljoen jaarlijks in 2009, 2010 en 2011 voor sport en bewegen op het mbo. Deze middelen zijn naar aanleiding van de

Algemene Politieke Beschouwingen van 2008 aan de begroting 2009 toegevoegd.

- Een mutatie van € 15 miljoen in 2009 en € 30 miljoen in latere jaren. Bij de Algemene Politieke Beschouwingen heeft de Kamer geld vrijgemaakt voor de invoer van een OV-kaart voor minderjarige Mbo'ers. In het licht van de financieel-economische problematiek en het aandeel van OCW in de daarvoor noodzakelijke bezuinigingen ziet het kabinet af van deze voorziening.

Deelnemers volgen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van hoge kwaliteit in innovatieve instellingen en via hoogwaardige stageplekken
Op dit onderdeel hebben geen mutaties plaatsgevonden ten opzichte van de vastgestelde begroting.

Deelnemers kunnen zonder drempels beroepsonderwijs en volwasseneneducatie volgen dat het best past bij hun talenten en specifieke behoeften

De stijging van € 6,9 miljoen op dit onderdeel is het saldo van:

- Een verhoging van € 4,5 miljoen vanaf 2009 op het budget voor leerling gebonden financiering. Gebleken is dat voor het studiejaar 2008/2009 meer geïndiceerde deelnemers met een handicap zijn ingestroomd dan verwacht. Dit leidt ertoe dat ook de basis voor de raming voor het jaar 2009 en verder moet worden aangepast.
- Diverse mutaties van in totaal € 2,4 miljoen in 2009 aflopend naar € 0,5 miljoen in 2011 op het budget voor een Leven Lang Leren. Deze mutaties betreffen middelen voor leerwerktrajecten (waaronder EVC-trajecten en procedures) en de prijsbijstelling tranche 2009.
- Een verhoging van € 15 miljoen structureel vanaf 2009 voor schoolmaatschappelijk werk op het mbo. Deze middelen zijn naar aanleiding van de Algemene Politieke Beschouwingen van 2008 beschikbaar gekomen voor dit thema.

Er vallen minder leerlingen gedurende hun schoolloopbaan voortijdig uit het onderwijs

De stijging van € 0,3 miljoen op dit onderdeel is het saldo van enkele kleine technische mutaties.

Programmakosten overig

De mutatie van – € 2,1 miljoen voor de uitvoeringorganisatie CFI betreft een herverdeling van het budget voor het prestatiecontract.

Artikel 5 Technocentra

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	9 433		818	10 251	1 086			
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven (programma + apparaat)	9 434		655	10 089	1 086			
Programma-uitgaven	9 434	0	655	10 089	1 086	0	0	0
• Basissubsidie	7 000			7 000				
• Speerpunsubsidie	2 134		655	2 789	1 086			
• Overig	300			300				
Ontvangsten	9 136		383	9 519	733			

Toelichting mutaties

Voor de technocentra is sprake van een stijging van de uitgaven met € 0,7 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009. Dit is het saldo van een aantal kleine technische mutaties en een intertemporele compensatie met het Fonds Economische Structuurversterking (FES).

Als gevolg van technische mutaties zijn de ontvangsten met € 0,4 miljoen toegenomen.

Artikel 6. Hoger beroepsonderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 6 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	2 241 242	0	49 276	2 290 518	32 821	30 030	27 510	34 609
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	2 229 452	0	18 680	2 248 132	31 596	32 786	30 030	27 510
Programma-uitgaven	2 223 492	0	18 654	2 242 146	31 543	32 756	30 000	27 480
<i>Studenten volgen onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, in voldoende toegeruste instellingen voor hoger onderwijs</i>	<i>2 083 717</i>	<i>0</i>	<i>28 300</i>	<i>2 112 017</i>	<i>31 537</i>	<i>32 755</i>	<i>29 999</i>	<i>27 479</i>
• Reguliere bekostiging (lumpsum)	2 083 717	0	28 300	2 112 017	31 537	32 755	29 999	27 479
<i>Binnen- en buitenlandse studenten volgen hoger onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, van hoge en excellente kwaliteit</i>	<i>5 285</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>5 285</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
• Kwaliteitsverbetering docenten	5 285	0	0	5 285	0	0	0	0
<i>Studenten volgen zonder drempels het hoger onderwijs dat het best past bij hun talenten en specifieke behoeften, en worden gestimuleerd om hun opleiding succesvol af te ronden</i>	<i>31 258</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>31 258</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
• Minder uitval en kwaliteitsimpuls (lumpsum)	20 162	0	0	20 162	0	0	0	0
• Verhogen studierendement Nederlandse studenten met niet westerse allochtone studenten (lumpsum)	8 464	0	0	8 464	0	0	0	0
• Studiekeuze informatie voor het hoger onderwijs	2 400	0	0	2 400	0	0	0	0
• Erkenning van verworven competenties	132	0	0	132	0	0	0	0
• Emancipatie	100	0	0	100	0	0	0	0
<i>De samenleving (bedrijven en maatschappelijke organisaties) benut optimaal de kennis van het hoger onderwijs en onderzoek en vice versa</i>	<i>88 891</i>	<i>0</i>	<i>- 10 000</i>	<i>78 891</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
• Praktijkgericht onderzoek (Raak)	13 100	0	0	13 100	0	0	0	0
• Praktijkgericht onderzoek (lectoren en kenniskringen)	1 210	0	0	1 210	0	0	0	0

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
• Nieuwe hbo-masteropleidingen	10 081	0	- 10 000	81				
• Deltaplan bèta/techniek	58 500	0	0	58 500				
• FES: Investeringsagenda bèta en techniek hoger onderwijs	6 000	0	0	6 000				
<i>Programmakosten-overig</i>	<i>14 341</i>	<i>0</i>	<i>354</i>	<i>14 695</i>	<i>6</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
• Uitvoeringsorganisatie IBG	9 438	0	1 064	10 502	- 38	- 43	43	- 43
• Uitvoeringsorganisatie CFI	4 903	0	- 710	4 193	44	44	44	44
Apparaatsuitgaven	5 960	0	26	5 986	53	30	30	30
Ontvangsten	6 017	0	0	6 017	0	0	0	0

Toelichting mutaties

Voor artikel 6 (Hoger beroepsonderwijs) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 18,7 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009.

Voor € 11,8 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 6,9 miljoen gestegen.

De ontvangsten zijn niet gewijzigd.

Toelichting per operationele doelstelling

Studenten volgen onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, in voldoende toegeruste instellingen voor hoger onderwijs
Reguliere bekostiging (lumpsum): De verhoging van € 28,3 miljoen in 2009 is met name het gevolg van een verhoging van € 15,8 miljoen als gevolg van de ontwikkeling van het aantal studenten in het hbo (zie de toelichting in het algemene deel van deze suppletoire begroting) en de uitdeling van de prijsbijstelling 2009 ad € 12 miljoen.

De samenleving (bedrijven en maatschappelijke organisaties) benut optimaal de kennis van het hoger onderwijs en onderzoek en vice versa
Nieuwe hbo-masteropleidingen: Gelet op de publicatiedatum van de betreffende subsidieregeling worden in 2009 geen uitgaven gerealiseerd. Bij Miljoenennota 2010 zal deze € 10 miljoen worden toegevoegd aan het budgettair kader 2010.

Artikel 7. Wetenschappelijk onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 7 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amende- menten	Mutaties 1e sup- pletoire begroting 2009	Stand 1e sup- pletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	3 692 102		49 764	3 741 866	27 807	15 419	7 878	- 6 160
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	3 664 366	0	28 814	3 693 180	25 757	23 156	15 670	7 878
Programma-uitgaven	3 664 366	0	28 814	3 693 180	25 757	23 156	15 670	7 878
<i>Studenten volgen onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, in voldoende toegeruste instellingen voor hoger onderwijs</i>								
	3 613 243	0	24 142	3 637 385	21 084	23 196	15 710	7 918
• Reguliere bekostiging (lumpsum)	3 601 922		24 142	3 626 064	21 084	23 196	15 710	7 918
• Geesteswetenschappen	2 058			2 058				
• Alfa/Gamma-onderzoek	9 263			9 263				
<i>Binnen- en buitenlandse studenten volgen hoger onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, van hoge en excellente kwaliteit</i>								
	36 418	0	4 672	41 090	4 673	- 40	- 40	- 40
• Kwaliteitsverbetering docenten (lumpsum)	5 000			5 000				
• Toelatingsbeleid in het hoger onderwijs («Ruim baan voor talent»)				0				
• Excellentie in onderwijs: FES	10 000		4 712	14 712	4 713			
• Excellentie in onderwijs: binnen- en buitenlands talent (HSP)	11 175		- 40	11 135	- 40	- 40	- 40	- 40
• Nederlandse Instituten in het Buitenland (NIB's), Netherlands Education Support Offices (NESO's), Beeldmerk	6 966			6 966				
• Noodfonds voor internationale hulpacties	1 000			1 000				
• Internationale samenwerking en beurzenprogramma's	2 277			2 277				
<i>Studenten volgen zonder drempels het hoger onderwijs dat het best past bij hun talenten en specifieke behoeften, en worden gestimuleerd om hun opleiding succesvol af te ronden</i>								
	2 581	0	0	2 581	0	0	0	0
• Minder uitval en kwaliteitsimpuls (lumpsum)	2 246			2 246				
• Verhoging deelname studenten met een handicap	335			335				
<i>De samenleving (bedrijven en maatschappelijke organisaties) benut optimaal de kennis van het hoger onderwijs en vice versa</i>								
	12 124	0	0	12 124	0	0	0	0
• 3 TU's samenwerking	12 124			12 124				
Ontvangsten	20 082		4 712	24 794	4 713	0	0	0

Toelichting mutaties

Voor artikel 7 (wetenschappelijk onderwijs) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 28,8 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009.

Voor € 22,8 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 6,0 miljoen gestegen.

De ontvangsten zijn met € 4,7 miljoen gestegen. Deze stijging betreft technische mutaties.

Toelichting per operationele doelstelling

Studenten volgen onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, in voldoende toegeruste instellingen voor hoger onderwijs
Reguliere bekostiging (lumpsum): De verhoging van € 24,1 miljoen in 2009 is het gevolg van een verhoging van € 6,0 miljoen in verband met de ontwikkeling van het aantal studenten in het wo (zie de toelichting in het algemene deel van deze suppletoire begroting), de uitdeling van de prijsbijstelling 2009 ad € 23,9 miljoen en een totaal aan technische mutaties van – € 5,8 miljoen.

Binnen- en buitenlandse studenten volgen hoger onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, van hoge en excellente kwaliteit

Excellentie in onderwijs (FES): Gelet op de startdatum en looptijd van de in 2008 goedgekeurde projecten is de raming aangepast.

Artikel 8. Internationaal Beleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	17 970		2 621	20 591	4 824	- 728	- 728	- 548
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	19 018	0	8 419	27 437	7 557	1 117	1 117	1 117
Programma-uitgaven	16 684	0	8 431	25 115	7 546	1 219	1 219	1 219
<i>Stimuleren van internationalisering, grensoverschrijdende mobiliteit en institutionele samenwerking teneinde de internationale competenties van lerenden, docenten, kunstenaars en wetenschappers te vergroten</i>	10 773	0	- 10	10 763	78	82	82	65
• Mobiliteitsprogramma's	7 509		278	7 787	68	72	72	55
• Bilaterale samenwerking met andere landen	3 264		- 288	2 976	10	10	10	10
<i>In internationaal verband waarborgen van de OCW-belangen en benutten van internationale kennis voor de kwaliteit van nationaal beleid</i>	5 911	0	1 111	7 022	238	187	187	204

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
• OCW-vertegenwoordiging in het buitenland	1 671		429	2 100	429	429	429	429
• Participeren in multilaterale organisaties	3 353		158	3 511	102	84	84	101
• Stimuleren van internationale uitwisseling van kennis en cultuur, beleidsonderzoek en benchmarking	887		524	1 411	- 293	- 326	- 326	- 326
<i>Het integreren van de BES-eilanden in Nederland voor wat betreft de OCW – beleidsterreinen en het onderhouden van de relaties met de andere landen in het Koninkrijk</i>		0	7 330	7 330	7 230	950	950	950
• Verbetering van het onderwijs op de BES-eilanden			6 180	6 180	6 080			
• Studiefinanciering Nederlandse Antillen en Aruba			950	950	950	950	950	950
• Uitvoeringskosten project-directie BES			200	200	200			
Apparaatsuitgaven	2 334		- 12	2 322	11	- 102	- 102	- 102
Ontvangsten	99			99				

Toelichting mutaties

Voor artikel 8 (Internationaal beleid) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 8,4 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009.

Voor € 8,1 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van beleidsmatige mutaties is de begroting met € 0,3 miljoen gestegen.

Toelichting per operationele doelstelling

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt is met ingang van de voorjaarsnota 2009 een extra operationele doelstelling aan artikel 8 toegevoegd. Deze doelstelling betreft het integreren van Bonaire, Sint Eustatius en Saba in Nederland en het onderhouden van de relaties met de andere landen in het Koninkrijk.

De technische mutatie betreft bijna geheel (€ 7,3 miljoen) middelen die van het Ministerie van BZK naar het Ministerie van OCW zijn overgeboekt voor de BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) c.q. de Nederlandse Antillen en Aruba. Deze middelen worden ingezet voor één gezamenlijk verbeterprogramma voor het onderwijs op de BES-eilanden én een studiefinancieringsregeling voor de Nederlandse Antillen en Aruba. Conform afspraak met BZK zal 5 procent van de extra incidentele middelen in 2009 en 2010 (2 x € 4 miljoen) worden ingezet voor extra ambtelijke capaciteit op de BES eilanden. Deze middelen worden verantwoord op het budget uitvoeringskosten projectdirectie BES.

Artikel 9. Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 9 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NVW en amendementen	Mutaties 1e suppletore begroting 2009	Stand 1e suppletore begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	185 839	10 000	14 269	210 108	- 2 327	- 3 056	- 13 037	- 3 026
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	185 839	10 000	14 269	210 108	- 2 327	- 3 056	- 13 037	- 3 026
Programma-uitgaven	183 739	10 000	14 054	207 793	- 2 321	3 055	- 13 036	- 3 025
<i>Zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende personeel</i>	<i>63 069</i>	<i>0</i>	<i>636</i>	<i>63 705</i>	<i>- 2 340</i>	<i>- 3 074</i>	<i>- 3 055</i>	<i>- 3 044</i>
• Een betere beloning	29 420		- 13	29 407	- 2 340	- 3 074	- 3 055	- 3 044
• Arbeidsmarkt	12 300		400	12 700				
• Overig	21 349		249	21 598				
<i>Versterken van de positie van leraren en zorgen voor personeel van voldoende kwaliteit</i>	<i>118 528</i>	<i>10 000</i>	<i>12 823</i>	<i>141 351</i>	<i>600</i>	<i>- 600</i>	<i>- 10 600</i>	<i>- 600</i>
• Een sterker beroep	78 995		13 558	92 553			- 10 000	
• Een professionelere school	26 000	10 000		36 000	0	0	0	0
• Overig	13 533		- 735	12 798	- 600	- 600	- 600	600
<i>Programmakosten-overig</i>	<i>2 142</i>	<i>0</i>	<i>595</i>	<i>2 737</i>	<i>619</i>	<i>619</i>	<i>619</i>	<i>619</i>
• Uitvoeringsorganisatie IBG			800	800	600	600	600	600
• Uitvoeringsorganisatie CFI	2 142		- 205	1 937	19	19	19	19
Apparaatsuitgaven	2 100		215	2 315	- 6	- 1	- 1	- 1
Ontvangsten								

Toelichting mutaties

Voor artikel 9 (Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 14,3 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009.

Voor - € 1,9 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van beleidsmatige mutaties is de begroting met € 16,2 miljoen gestegen.

Toelichting uitgavenmutaties

Voor diverse middelen - lerarenbeurs, kwaliteitsagenda voor het opleiden van leraren en de regeling afstemming onderwijsarbeidsmarkt in risico-regio's - zijn in 2008 verplichtingen aangegaan tot een bedrag van € 6,2 miljoen, waarvan de uitgaven in 2009 plaatsvinden.

Voor wat betreft de lerarenbeurs is ook een intertemporele compensatie van 2012 naar 2009 geboekt van € 10 miljoen om, mede gezien het succes van de beurs, het beschikbare budget voor 2009 in overeenstemming te brengen met de beoogde uitgaven. Dit maakt dat het huidige lerarenbestand versneld haar professionele niveau kan verhogen, de vakkennis kan verbreden of zich kan specialiseren.

Artikel 11. Studiefinanciering

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 11 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	4 003 492		- 376 684	3 626 808	- 123 508	- 3 018	65 831	84 288
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	4 003 492	0	- 376 684	3 626 808	- 123 508	- 3 018	65 831	84 288
Programma-uitgaven	4 003 492	0	- 376 684	3 626 808	- 123 508	3 018	65 831	84 288
<i>Waarborgen van de algemene financiële toegankelijkheid van het onderwijs voor studenten</i>								
• Basisbeurs	1 787 311	0	- 275 604	1 511 707	- 76 793	- 40 854	- 15 448	- 13 620
• Reisvoorziening	1 078 980		- 90 778	988 202	- 59 519	- 60 363	- 43 094	- 43 121
	708 331		- 184 826	523 505	- 17 274	19 509	27 646	29 501
<i>Waarborgen toegankelijkheid van het onderwijs voor studerende met minder draagkrachtige ouders</i>								
• Aanvullende beurs	686 220	0	- 17 648	668 572	- 3 568	46 851	67 094	63 521
	686 220		- 17 648	668 572	- 3 568	46 851	67 094	63 521
<i>Waarborgen flexibiliteit in de wijze van financiering door de studerende</i>								
• Bijverdiengrens	1 396 500	0	- 104 500	1 292 000	- 56 300	- 23 400	- 1 100	18 600
• Leenfaciliteit	1 396 500		- 104 500	1 292 000	- 56 300	- 23 400	- 1 100	18 600
<i>Overige uitgaven Studiefinanciering</i>								
	57 591		20 309	77 900	12 702	14 367	14 865	15 365
<i>Programmakosten-overig</i>								
• Uitvoeringsorganisatie IBG	75 870	0	759	76 629	451	18	420	422
	75 870		759	76 629	451	18	420	422
Totaal programma-uitgaven	4 003 492	0	- 376 684	3 626 808	123 508	- 3 018	65 831	84 288
- Waarvan relevant	1 943 892		- 240 584	1 703 308	- 12 408	25 482	58 231	40 688
- Waarvan niet-relevant	2 059 600		- 136 100	1 923 500	111 100	- 28 500	7 600	43 600
Apparaatsuitgaven								
Totaal ontvangsten	466 900	0	34 100	501 000	26 400	24 200	23 000	22 300
• Terugbetalingssysteem van lening naar draagkracht	412 600		18 000	430 600	23 400	21 200	20 000	19 300
• Overige ontvangsten	54 300		16 100	70 400	3 000	3 000	3 000	3 000
Totaal ontvangsten	466 900	0	34 100	501 000	26 400	24 200	23 000	22 300
- Waarvan relevant	225 700		23 500	249 200	16 500	15 200	13 600	12 600
- Waarvan niet-relevant	241 200		10 600	251 800	9 900	9 000	9 400	9 700

Toelichting mutaties

Voor artikel 11 (Studiefinanciering) is sprake van een daling van de uitgaven met € 376,7 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009.

Voor - € 114,6 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 262,1 miljoen gedaald.

De ontvangsten zijn met € 34,1 miljoen gestegen. Voor € 10,6 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome mutaties zijn de ontvangsten met € 23,5 miljoen gestegen.

Toelichting

Uitgaven

De technische mutaties van – € 114,6 miljoen betreffen hoofdzakelijk;

- prijsbijstelling voor ondermeer de indexering van de normen studiefinanciering (€ 87,5 miljoen)
- bijstelling van niet-relevante uitgaven aan de prestatiebeurs als gevolg van de laatste referentieraming (– € 68,4 miljoen)
- een niet-relevante autonome mutatie bij het onderdeel leenfaciliteit (– € 135,0 miljoen) op grond van de realisatiegegevens over 2008.

De verlaging van de raming van de uitgaven studiefinanciering met € 262,1 miljoen door autonome en beleidsmatige mutaties betreft:

- Een bijstelling door de raming leerlingenaantallen (– € 18,9 miljoen). Deze post wordt toegelicht in het algemene deel van deze suppletoire begroting.
- Een intertemporele compensatie van – € 185,2 miljoen. Deze post betreft een kasschuif inzake de OV-kaart. In het kader van optimalisering van kasritmes van de Staat is een gedeelte van de verplichtingen aan de vervoersbedrijven voor de OV-kaart 2009 al in 2008 voldaan.
- Een autonome bijstelling van de raming van per saldo – € 58,0 miljoen. Deze bijstelling vloeit voort uit bijstellingen op grond van de realisatiegegevens over 2008 en een bijstelling door een meevaller op de omzettingen prestatiebeurs naar gift in 2009. Vanaf 2010 is deze laatste meevaller per saldo beperkter van omvang.

Ontvangsten

De relevante ontvangstenstijging van € 23,5 miljoen is ontstaan door de verwachting dat de meevaller op de ontvangsten studiefinanciering in 2008, door ondermeer controleresultaten van de IB-Groep, zich in 2009 zal voortzetten.

Artikel 12. Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 12 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	210 772		– 11 764	199 008	– 4 568	– 1 379	421	1 321
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	210 772	0	– 11 764	199 008	– 4 568	– 1 379	421	1 321
<i>Financiële toegankelijkheid onderwijs voor leerlingen vo en deelnemers bol</i>								
• TS 17–	182 000	0	– 12 600	169 400	– 5 600	– 2 400	– 600	300
• VO 18+	114 600		– 9 100	105 500	– 400	1 600	1 900	1 400
waarvan niet-relevante uitgaven	66 400		– 3 500	62 900	– 5 200	– 4 000	– 2 500	– 1 100
• TS 18+ vavo	700		1 800	2 500	1 800	1 800	1 800	1 800
	1 000		0	1 000	0	0		0
<i>Financiële toegankelijkheid onderwijs voor studenten aan de lerarenopleiding</i>								
• TS 18+ tlo	10 400	0	1 000	11 400	1 000	1 000	1 000	1 000
	10 400		1 000	11 400	1 000	1 000	1 000	1 000

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
<i>Programma-uitgaven overig</i>	18 372	0	- 164	18 208	32	21	21	21
• Uitvoeringsorganisatie IBG	18 372		- 164	18 208	32	21	21	21
Totaal ontvangsten	10 500	0	3 500	14 000	600	0	0	0
• TS 17-	3 300		2 700	6 000	600	0	0	0
• VO 18+	6 600		600	7 200	0	0	0	0
• TS 18+	600		200	800	0	0	0	0

Toelichting mutaties

Voor artikel 12 (Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) is sprake van een daling van de uitgaven met per saldo € 11,8 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009.

Dit betreft voor + € 7,1 miljoen technische mutaties en voor - € 18,9 miljoen autonome mutaties.

De ontvangsten zijn met € 3,5 miljoen gestegen. Dit betreft autonome mutaties, enerzijds als gevolg van controleresultaten van de IB-Groep en anderzijds op grond van de realisatiegegevens over 2008.

Toelichting per operationele doelstelling

Financiële toegankelijkheid onderwijs voor leerlingen vo en deelnemers bol

De daling van de raming van uitgaven door autonome mutaties, bij deze doelstelling is dat - € 19,6 miljoen, vloeit voort uit:

- een bijstelling door de raming leerlingaantallen (- € 2,1 miljoen). Deze post is toegelicht in het algemene deel van deze suppletoire begroting.
- Een bijstelling van de raming met - € 17,5 miljoen op grond van de doorwerking van de realisatiegegevens over 2008. Dit houdt voornamelijk verband met een lager aantal ouders/leerlingen dat gebruik maakt van de regelingen dan verwacht.

Financiële toegankelijkheid onderwijs voor studenten aan de lerarenopleiding

De raming voor 2009 van deze uitgaven is met € 0,7 miljoen verhoogd op grond van de doorwerking van de realisatiegegevens over 2008. De bijstelling houdt voornamelijk verband met een hoger aantal studenten dat gebruik maakt van de regelingen dan geraamd.

Artikel 13. Lesgeld

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 13 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	6 098		- 49	6 049	- 50	45	246	246
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	6 098	0	- 49	6 049	- 50	45	246	246
• Uitvoeringsorganisatie IBG	6 098		- 49	6 049	- 50	45	246	246
Ontvangsten lesgeld	191 200		- 12 900	178 300	- 5 500	12 000	19 200	19 100

Toelichting mutaties

Voor artikel 13 (Lesgeld) is sprake van een daling van de uitgaven met € 49 000 ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009. Dit is een technische mutatie.

De ontvangsten zijn met € 12,9 miljoen gedaald als gevolg van autonome ontwikkelingen.

Toelichting per operationele doelstelling

De raming van de ontvangsten lesgeld is in 2009 met € 12,9 miljoen verlaagd door:

- een bijstelling van de raming leerlingaantallen. In 2009 bedraagt de mutatie – € 2,9 miljoen, maar door een verwachte toename van het aantal deelnemers bol van 18 jaar en ouder in de komende jaren stijgen de lesgeldontvangsten in latere jaren.
- een aanpassing van de raming op grond van de realisatiegegevens over het jaar 2008; – € 10,0 miljoen.

Artikel 14. Cultuur

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 14 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	571 024	10 000	18 439	599 463	9 971	7 758	18 268	15 129
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	916 781	10 000	18 439	945 220	9 971	7 758	18 268	15 129
Programma-uitgaven	860 749	10 000	14 368	885 117	7 562	6 353	16 863	13 748
<i>Bevorderen van de deelname van de burgers aan kunsten</i>	<i>533 451</i>	<i>0</i>	<i>53 465</i>	<i>586 916</i>	<i>41 110</i>	<i>51 600</i>	<i>62 100</i>	<i>62 100</i>
• Cultuursubsidies 2009–2012	482 981		64 458	547 439	53 710	56 100	56 100	56 100
– 4-jarig	88 306		12 045	100 351	5 602	7 992	7 992	7 992
* producerend	62 350		11 304	73 654	5 862	8 252	8 252	8 252
* niet producerend	25 956		741	26 697	- 260	- 260	- 260	- 260

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
- Langjarig	283 739		6 423	290 162	2 118	2 118	2 118	2 118
* producerend	253 801		8 161	261 962	3 856	3 856	3 856	3 856
<i>waarvan Musea</i>	149 724		2 592	152 316	6 500	6 500	6 500	6 500
* niet producerend	29 938		- 1 738	28 200	- 1 738	- 1 738	- 1 738	- 1 738
- Fondsen	110 936		45 990	156 926	45 990	45 990	45 990	45 990
• Verbreden inzet Cultuur	50 194		- 17 993	32 201	- 18 000	- 9 900	600	600
• Internationaal Cultuurbeleid (HGIS)	276		7 000	7 276	5 400	5 400	5 400	5 400
<i>Behoud en Beheer Cultureel Erfgoed</i>	175 102	0	12 635	187 737	11 852	3 014	3 014	3 014
• Subsidies Monumentenzorg	83 169		- 2 054	81 115	- 2 659	- 2 659	- 4 659	- 4 659
• Archieven	24 157		103	24 260	65	65	- 35	- 35
• Beelden voor de toekomst	23 901		5 799	29 700	5 800	0	0	0
• Huisvesting (Technische vervangingsinvesteringen)	24 290		- 1 325	22 965	516	516	516	516
• Musea (buiten de Cultuursubsidies 2009-2012)	13 330		5 493	18 823	5 558	5 243	5 243	5 243
• Behoud en Beheer (overig)	4 955		847	5 802	479	794	4 094	4 294
• Verdrag van Malta en subsidies Archeologie	1 300		3 772	5 072	2 093	- 945	- 2 145	- 2 345
<i>Bibliotheken</i>	35 142	0	- 763	34 379	- 763	- 763	- 763	- 763
• Subsidies								
• Provinciale vernieuwingsplannen	19 000		0	19 000	0	0	0	0
• RVP blinden en slechtzienden	14 142		- 763	13 379	- 763	- 763	- 763	- 763
• Programma leesbevordering	2 000			2 000	0	0	0	0
<i>Programmamakosten overig (w.o. taakstelling en loon- en prijsbijstelling)</i>	97 661	10 000	- 51 605	56 056	- 44 896	- 47 294	- 47 284	50 399
<i>Nationaal Archief</i>	19 393		636	20 029	259	- 204	- 204	204
Apparaatsuitgaven	56 032	0	4 071	60 103	2 409	1 405	1 405	1 381
• Bestuursdepartement	10 771		738	11 509	334	414	414	371
• Uitvoeringsdiensten	45 261		3 333	48 594	2 075	991	991	1 010
Ontvangsten	23 416		8 837	32 253	8 838			

Toelichting mutaties

Voor artikel 14 (Cultuur) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 18,4 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009.

Voor € 9,1 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 9,3 miljoen gestegen.

De ontvangsten zijn met € 8,8 miljoen gestegen. Dat zijn technische mutaties geweest.

Toelichting per operationele doelstelling

Bevorderen van de deelname van de burgers aan de Kunsten

- Een interne overboeking naar artikel Primair Onderwijs (artikel 1) van € 18 miljoen ten behoeve van de Regeling Versterking Cultuureducatie.
- Meerdere interne overboekingen van operationele doelstelling «Programmamakosten Overig» van in totaal € 60,3 miljoen in verband met de herverdeling van de middelen voor de Cultuursubsidies 2009-2012. Onder andere zijn hier opgenomen de toedeling van de motie

Hamer (€ 10 miljoen) en de enveloppe middelen Cultuur (€ 47 miljoen).

- HGIS overboekingen van de ministeries van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken van € 5,2 miljoen voor internationale culturele activiteiten.
- Een overboeking van het ministerie van VROM van € 2,2 miljoen ten behoeve van het programma Cultuur en Ruimte.
- Een intertemporele compensatie van € 1,3 miljoen op het terrein van de Cultuursubsidies 2009–2012.

Behoud en beheer Cultureel Erfgoed

Binnen dit segment van de cultuurbegroting zijn de volgende mutaties te onderscheiden:

- Voor het project Beelden voor de Toekomst was vanuit het FES-fonds voor 2008 € 36,2 miljoen beschikbaar; hiervan was € 12,4 miljoen afkomstig uit niet bestede gelden in 2007. Omdat met de onderliggende projecten een halfjaar later is gestart, is er tot en met 2007 ook slechts de helft van dit budget betaald. De verwachting is dat de vertragung niet gedurende de looptijd van het project zal worden ingelopen, maar dat het project een half jaar langer doorloopt. Dit is dus tot medio 2014 in plaats van eind 2013. Het in 2008 niet bestede bedrag van € 11,6 miljoen is voor € 5,8 miljoen doorgeschoven naar 2009 en voor € 5,8 miljoen naar 2010.
- Een verhoging van € 2 miljoen structureel met generale middelen voor de Stadsherstellingschappen. Dit betreft een compensatie voor de financiële nadelen van de ingestelde VPB-plicht voor deze onderdelen.
- Intertemporele compensaties van in totaal € 1,6 miljoen voor digitaliseringsprojecten en het project Odyssee (t.b.v. ontsluiting van onuitgewerkt archeologisch onderzoek).
- Intertemporele compensatie van de FES-middelen Malta. Deze middelen worden vervolgens over de jaren 2009–2012 ingezet voor aanspraken op de overgangsregeling Archeologische Monumentenzorg en de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMS). Hiervoor wordt een jaarlijks uitkeringsplafond voor gesteld. Het in 2008 niet bestede bedrag van € 6,0 miljoen is voor € 3 miljoen doorgeschoven naar 2009 en voor € 3 miljoen naar 2010.

Programmamakosten Overig

- Meerdere interne overboekingen naar «Bevorderen deelname van de burgers aan de Kunsten» voor een bedrag van € 60,3 miljoen in verband met de herverdeling van de middelen voor de Cultuursubsidies 2009–2012. Onder andere zijn hier opgenomen de toedeling van de motie Hamer (€ 10 miljoen), enveloppe middelen Cultuur (€ 47 miljoen).
- Toevoeging van de prijscompensatie voor het jaar 2009 voor een bedrag van € 9,9 miljoen.

Ontvangsten

- Intertemporele compensatie van de FES-middelen Malta. Deze middelen worden vervolgens over de jaren 2009–2012 ingezet voor aanspraken op de overgangsregeling Archeologische Monumentenzorg en de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMS). Hiervoor wordt een jaarlijks uitkeringsplafond voor gesteld. Het in 2008 niet bestede bedrag van € 6,0 miljoen is voor € 3 miljoen doorgeschoven naar 2009 en voor € 3 miljoen naar 2010.
- Voor het project Beelden voor de Toekomst was vanuit het FES-fonds voor 2008 € 36,2 miljoen beschikbaar; hiervan was € 12,4 miljoen afkomstig uit niet bestede gelden in 2007. Omdat met de onderliggende projecten een halfjaar later is gestart, is er tot en met 2007 ook slechts de helft van dit budget betaald. De verwachting is dat de

vertraging niet gedurende de looptijd van het project zal worden ingelopen, maar dat het project een half jaar langer doorloopt. Dit is dus tot medio 2014 in plaats van eind 2013. Het in 2008 niet bestede bedrag van € 11,6 miljoen is voor € 5,8 miljoen doorgeschoven naar 2009 en voor € 5,8 miljoen naar 2010.

Artikel 15 Media

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 15 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	867 091		27 008	894 099	26 916	21 016	21 137	21 284
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	867 837	0	27 008	894 845	26 916	21 016	21 137	21 284
Programma-uitgaven	867 837	0	27 008	894 845	26 916	21 016	21 137	21 284
<i>Bevorderen dat alle burgers toegang hebben tot een kwalitatief hoogwaardig, onafhankelijk en pluriform media-aanbod</i>	863 491	0	26 659	890 150	26 823	20 924	21 045	21 192
• Financiering publieke omroep	846 559		26 659	873 218	26 823	20 924	21 045	21 192
• Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties	16 932			16 932				
<i>Programmakosten-overig</i>	4 346		349	4 695	93	92	92	92
• Overige uitgaven (geen Mediawet)	4 346		349	4 695	93	92	92	92
Ontvangsten	231 634		14 282	245 916	10 282	4 282	4 282	4 282

Toelichting mutaties

Voor artikel 15 (Media) is sprake van een stijging van de uitgaven en verplichtingen met € 27,0 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009. Dit betreft, op een bedrag van € 0,3 miljoen na, technische mutaties.

De ontvangsten zijn met € 14,3 miljoen gestegen. Dit betreft technische mutaties.

Toelichting per operationele doelstelling

Bevorderen dat alle burgers toegang hebben tot een kwalitatief hoogwaardig, onafhankelijk en pluriform media-aanbod.

Zowel de uitgaven, verplichtingen als de ontvangsten zijn met € 14 miljoen verhoogd als gevolg van een hogere raming van de reclame-ontvangsten voor 2009. De prijsbijstelling over 2009 leidt tot een hoger uitgaven- en verplichtingenbudget van € 13,6 miljoen. Daarnaast is de financiering van de overheidsvoorlichting (Postbus 51) uit de Mediawet gehaald en het hierbij behorende budget van € 1,2 miljoen overgeheveld naar het Ministerie van Algemene Zaken.

Artikel 16 Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 16 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amende- menten	Mutaties 1e sup- pletoire begroting 2009	Stand 1e sup- pletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	999 530	0	17 088	1 016 618	12 313	8 035	8 060	8 145
Waarvan garantieverplichtingen	56 036	0	0	56 036	0	0	0	0
Totale uitgaven	1 110 504	0	11 088	1 121 592	12 390	8 040	8 076	8 145
Programma-uitgaven	1 107 222	0	11 004	1 118 226	12 389	8 044	8 080	8 149
<i>Zorgen voor een voldoende toerusting van het onderzoeksstelsel</i>								
	781 521	0	5 403	786 924	7 040	8 042	8 078	8 147
• NWO	312 949	0	160	313 109	60	60	60	60
• KNAW	90 445	0	0	90 445	0	0	0	0
• Koninklijke Bibliotheek (KB)	45 319	0	0	45 319	0	0	0	0
• KNAW bibliotheek	2 415	0	0	2 415	0	0	0	0
• LF TUD bibliotheek	7 375	0	0	7 375	0	0	0	0
• IISG	279	0	0	279	0	0	0	0
• SURF	7 270	0	0	7 270	0	0	0	0
• CPG	493	0	0	493	0	0	0	0
• Montesquieu Instituut	1 032	0	0	1 032	0	0	0	0
• NCB	5 000	0	0	5 000	0	0	0	0
• TNO	192 413	0	2 177	194 590	2 070	2 149	2 160	2 245
• BPRC/Stichting AAP	9 404	0	0	9 404	0	0	0	0
• Nationaal Herbarium	1 184	0	0	1 184	0	0	0	0
• NLR	893	0	0	893	0	0	0	0
• Deltaris	2 208	0	0	2 208	0	0	0	0
• MARIN	932	0	0	932	0	0	0	0
• STT	227	0	0	227	0	0	0	0
• EMBC	724	0	- 14	710	0	0	0	0
• EMBL	3 950	0	45	3 995	0	0	0	0
• ESA	32 732	0	0	32 732	0	0	0	0
• CERN	31 335	0	0	31 335	0	0	0	0
• ESO	6 500	0	320	6 820	0	0	0	0
• NEMO	3 284	0	0	3 284	0	0	0	0
• EG-Liaison	340	0	0	340	0	0	0	0
• NTU/INL	3 038	0	0	3 038	0	0	0	0
• EIB	1 254	0	0	1 254	0	0	0	0
• Nationale coördinatie	11 641	0	- 2 030	9 611	- 30	- 30	0	0
• Bilaterale samenwerking	4 190	0	- 1 100	3 090	- 1 000	0	0	0
• Weerstandsverhoging onderzoekinstellingen (CBRN)	2 000	0	0	2 000	0	0	0	0
• Nader te verdelen	695	0	5 845	6 540	5 940	5 863	5 858	5 842
<i>Het bevorderen van wetenschap- pelijke activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van specifieke kennis en/of aan het oplossen van belangrijke maatschappelijke vraagstukken</i>								
	142 806	0	5 351	148 157	5 352	0	0	0
• FES – BSIK	64 594	0	5 351	69 945	5 352	0	0	0
• FES – ITER	0	0	0	0	0	0	0	0
• FES – GATE	2 000	0	0	2 000	0	0	0	0
• FES – grootschalige research- faciliteiten	10 162	0	0	10 162	0	0	0	0
• FES – Parelsnoer	7 750	0	0	7 750	0	0	0	0
• Genomics	36 000	0	0	36 000	0	0	0	0
• Smart-mix	0	0	0	0	0	0	0	0
• EET	400	0	0	400	0	0	0	0
• Talentenkracht	400	0	0	400	0	0	0	0
• Kust- en zeeonderzoek	2 000	0	0	2 000	0	0	0	0
• ASTRON/LOFAR	2 000	0	0	2 000	0	0	0	0

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
• Grootschalige research infrastructuur	16 000	0	0	16 000	0	0	0	0
• Gezondheidsonderzoek	1 500	0		1 500	0	0	0	0
<i>Ruimte voor excellente onderzoekers en excellente wetenschap</i>	<i>182 613</i>	<i>0</i>	<i>- 4</i>	<i>182 609</i>	<i>- 5</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
• Vernieuwingsimpuls	163 613	0	- 4	163 609	- 5	0	0	0
• VI-vrouwencomponent	2 000	0	0	2 000	0	0	0	0
• Talent Mozaik	2 000	0	0	2 000	0	0	0	0
• Talent Rubicon	4 000	0	0	4 000	0	0	0	0
• Aspasia	4 000	0	0	4 000	0	0	0	0
• Toptalent	4 000	0	0	4 000	0	0	0	0
• Graduate schools	3 000	0	0	3 000	0	0	0	0
<i>Programmakosten-overig</i>	<i>282</i>	<i>0</i>	<i>254</i>	<i>536</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
• Uitvoeringsorganisatie CFI	282	0	254	536	2	2	2	2
Apparaatsuitgaven	3 282	0	84	3 366	1	- 4	- 4	- 4
Ontvangsten	194 450	0	7 524	201 974	7 417	2 149	2 160	2 245

Toelichting mutaties

Op artikel 16 (Onderzoek en wetenschapsbeleid) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 11,1 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009.

Dit betreffen grotendeels technische mutaties (waaronder prijsbijstelling 2009 ad € 6,3 miljoen, desaldering ad € 2,2 miljoen in verband bijstelling rijksbijdrage TNO van de ministeries van Defensie en EZ, desaldering in verband met in 2008 niet uitbetaalde FES/BSIK voorschotten ad € 5,3 miljoen, en interne overboekingen en overboekingen naar andere departementen -/- € 3,1 miljoen). Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 0,1 miljoen gestegen.

De ontvangsten zijn met € 7,5 miljoen gestegen. Dit betreffen technische mutaties.

Het in de ontwerp-begroting opgenomen bedrag van € 31 535 000 voor CERN is onjuist, dit moet zijn € 31 335 000.

Artikel 24. Kinderopvang

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 24 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	2 807 017	0	52 360	2 859 377	0	0	0	0
Totale uitgaven	2 807 017	0	52 360	2 859 377	57 728	24 436	40 460	41 493
Programma-uitgaven	2 807 017	0	52 360	2 859 377	57 728	24 436	40 460	41 493
<i>Kinderopvang is van goede kwaliteit, passend bij de leeftijd, mogelijkheden en behoeften van kinderen</i>	25 254	0	16 349	41 603	9 236	2 751	215	59
• Subsidies	10 254	0	0	10 254	0	0	0	0
• Kwaliteit en opleidingen	10 000	0	3 155	13 155	0	0	0	0
• Taskforce wachtlijsten	5 000	0	13 194	18 194	9 236	2 751	215	59
<i>Kinderen kunnen gebruik maken van kinderopvang zonder financiële drempels voor de ouders</i>	2 743 973	0	24 326	2 768 299	28 829	8 959	27 519	28 708
• Kinderopvangtoeslag	2 743 973	0	24 326	2 768 299	28 829	8 959	27 519	28 708
<i>Harmonisatie regelgeving kinderopvang en peuterspeelzalen om alle kinderen te bereiken die VVE nodig hebben</i>	36 875	0	11 276	48 151	19 646	12 708	12 708	12 708
• Harmonisering kinderopvang, peuterspeelzalen en VVE	36 875	0	11 276	48 151	19 646	12 708	12 708	12 708
<i>Programmakosten-overig</i>	915	0	409	1 324	18	18	18	18
• Agentschap SZW	170	0	0	170	0	0	0	0
• Onderzoek	745	0	0	745	0	0	0	0
• Uitvoeringsorganisatie CFI	0	0	409	409	18	18	18	18
Apparaatsuitgaven								
Ontvangsten	726 736	0	0	726 736	0	0	0	0

Toelichting mutaties

Voor artikel 24 (Kinderopvang) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 52,4 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009. Voor € 15,5 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 36,9 miljoen gestegen.

Toelichting per operationele doelstelling

Kinderopvang is van goede kwaliteit, passend bij de leeftijd, mogelijkheden en behoeften van kinderen

In verband met de aanloopfase in 2008 in de activiteiten van het Kwaliteitsbureau kinderopvang is € 3,1 miljoen van de begrote uitgaven in 2008 verschoven naar 2009.

In 2008 zijn in het kader van het bestrijden van wachtlijsten verplichtingen aangegaan die pas in 2009 en later tot uitgaven zullen leiden; hiervoor is een budget van € 8,7 miljoen naar 2009 doorgeschoven. Daarnaast is € 4,3 miljoen overgeboekt van het beleidsterrein primair onderwijs voor

de scholing van overblijfsmedewerkers (€ 4,0 miljoen) en overige activiteiten ten behoeve van de tussenschoolse opvang (0,3 miljoen).

Kinderen kunnen gebruik maken van kinderopvang zonder financiële drempels voor de ouders

Op grond van de verwachte doorwerking van de gerealiseerde uitgaven 2008, is het budget voor kinderopvangtoeslag met € 14 miljoen verhoogd.

Harmonisatie regelgeving kinderopvang en peuterspeelzalen om alle kinderen te bereiken die VVE nodig hebben

De herziening van het stelsel van gastouderopvang in 2010 brengt voor de implementatie uitgaven met zich mee in 2009 (€ 11,1 miljoen).

Artikel 25. Emancipatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 25 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	16 196			16 196				
Waarvan garantieverplichtingen								
Totale uitgaven	16 961	0	300	17 261	- 809	- 414	126	126
Programma-uitgaven:	14 988	0	300	15 288	- 748	- 335	205	205
Emancipatie								
<i>Het verankeren van het emancipatieperspectief in het beleid van departementen</i>	1 680	0	38	1 718	56	56	56	56
Stimuleringsuitgaven:								
• Emancipatie algemeen	1 180		38	1 218	56	56	56	56
• Onderzoek	500			500				
<i>Het versterken van het emancipatieperspectief in de samenleving</i>	11 214	0	262	11 476	- 804	- 391	149	149
Subsidies:								
• Kennisinfrastructuur	3 000			3 000				
• Emancipatieprojecten	8 214		262	8 476	- 804	- 391	149	149
Homo-emancipatie								
<i>Het verankeren van het emancipatieperspectief in het beleid van departementen</i>	500	0	0	500	0	0	0	0
Stimuleringsuitgaven:								
• Homo-emancipatie algemeen	500							
<i>Het versterken van het emancipatieperspectief in de samenleving</i>	1 594	0	0	1 594	0	0	0	0
Subsidies:								
• Homo-emancipatie	1 594			1 594				
Apparaatsuitgaven	1 973		0	1 973	- 61	- 79	- 79	- 79
Ontvangsten								

Voor artikel 25 (Emancipatie) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 90 000,- ten opzichte van de vastgestelde begroting 2009. Deze verhoging betreft enkel technische mutaties.

Toelichting per operationele doelstelling

Een feitelijke verbetering die geen gevolgen heeft voor de omvang van de begrotingstotalen is de volgende. In artikel 25 Emancipatie van de «Rijksbegroting 2009» zijn op bladzijde 213 onjuiste subsidieplafonds vermeld. Voor het Kenniscentrum voor emancipatie, gezin en diversiteit E-Quality staat vermeld € 1 865 000. Dit moet gewijzigd worden in € 1 909 213. Voor de Stichting Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging is vermeld het bedrag van € 1 681 250. Dit moet worden gewijzigd in € 1 718 395.

2.3 Niet-beleidsartikelen

Artikel 17. Nominaal en Onvoorzien

Budgettaire gevolgen

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 17 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	- 27 688	- 8 854	973 084	936 542	962 671	996 781	1 050 942	1 043 077
Waarvan garantieverplichtingen								
Uitgaven	- 27 688	- 8 854	973 084	936 542	962 671	996 781	1 050 942	1 043 077
• Loonbijstelling	0	0	954 969	954 969	954 269	955 610	957 161	959 047
• Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0	0
• Nader te verdelen	- 27 688	- 8 854	18 115	- 18 427	8 402	41 171	93 781	84 030
Ontvangsten	1 978	0	3 450	5 428	0	0	0	0

Toelichting

Loonbijstelling

De mutatie van € 955,0 miljoen betreft de loonbijstelling tranche 2009. De uitdeling loonbijstelling tranche 2009 naar de verschillende beleidsterreinen wordt in ontwerpbegroting 2010 en 2e suppletoire begroting 2009 verwerkt.

Prijsbijstelling

De prijsbijstelling tranche 2009 betreft een bedrag van € 183,5 miljoen. De uitdeling van de prijsbijstelling tranche 2009 naar de verschillende beleidsterreinen is in de 1e suppletoire begroting 2009 verwerkt.

Nader te verdelen

De mutatie wordt grotendeels verklaard door de toevoeging en uitdeling van de eindejaarsmarge 2008/2009 ad € 83,5 miljoen en een generale kasschuif die de OCW-begroting over de jaren heen sluitend maakt.

Ontvangsten

Deze mutatie betreft een kasschuif naar 2009 van nog niet teruggevoerde ontvangsten.

Artikel 18. Ministerie Algemeen

Budgettaire gevolgen

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 18 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	122 768	0	10 817	133 585	2 439	416	- 2 367	- 2 437
Waarvan garantieverplichtingen								
Uitgaven	122 768	0	10 817	133 585	2 439	416	- 2 367	2 437
• Bestuursdepartement (niet toe te rekenen uitgaven)	112 927	0	1 202	114 129	672	- 24	- 2 585	- 2 655
• Uitvoeringsorganisaties onverdeeld	9 841	0	9 615	19 456	1 767	440	218	218
Ontvangsten	567	0	0	567	0	0	0	0

Toelichting mutaties

Het totale budget op artikel 18 is met € 10,8 miljoen verhoogd.

Er is per saldo € 1,0 miljoen afgeboekt door technische overboekingen tussen artikelen of departementen. Daarnaast is beleidsmatig budget toegevoegd ad € 11,8 miljoen. Dit wordt grotendeels verklaard door kasschuiven. Belangrijkste hiervan is de kasschuif ten behoeve van een voorziening voor vervanging meubilair en die van een uitgestelde investering voor een digitale postkamer. Tevens is een aantal kasschuiven verwerkt als gevolg van uitgestelde projecten en/of investeringen. Het gaat onder andere om klimaat/energiebesparende maatregelen, rijks-toegangspas, transitiekosten kantoorautomatisering en de uitvoeringskosten gratis schoolboeken.

Artikel 19. Inspecties

Budgettaire gevolgen

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 19 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	62 526	0	2 590	65 116	2 072	2 031	2 031	2 031
Waarvan garantieverplichtingen								
Uitgaven	62 526	0	2 590	65 116	2 072	2 031	2 031	2 031
• Erfgoedinspectie	2 703	0	60	2 763	35	24	24	24
• Inspectie van het onderwijs	59 823	0	2 530	62 353	2 037	2 007	2 007	2 007
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting mutaties

Dit artikelonderdeel is verhoogd met een bedrag van € 2,6 miljoen.

Inspectie van het onderwijs

Er is per saldo € 2,2 miljoen bijgeboekt door technische overboekingen tussen artikelen of departementen. Belangrijkste hiervan is de overboeking van € 1,7 miljoen door de structurele overkomst van Rekenschap van de Auditdienst naar de Inspectie van het Onderwijs. Daarnaast is beleidsmatig budget toegevoegd ad € 0,4 miljoen. Dit wordt grotendeels verklaard door kasschuiven als gevolg van uitgestelde projecten en/of investeringen, zoals het project «seksuele diversiteit» en de pilot «toezicht op VVE in G4».

Artikel 20. Adviesraden

Budgettaire gevolgen

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 20 (x € 1 000)

	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
Verplichtingen	7 374	0	146	7 520	109	117	117	117
Waarvan garantieverplichtingen								
Uitgaven	7 374	0	146	7 520	109	117	117	117
• Onderwijsraad	2 626	0	55	2 681	76	93	93	93
• Raad voor Cultuur	3 102	0	34	3 136	20	18	18	18
• Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid	1 646	0	57	1 703	13	6	6	6
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting mutaties

Dit artikel is totaal verhoogd met een bedrag van € 0,1 miljoen.